

Enterobióza. Základní informace o onemocnění.

Onemocnění vyvolané roupy se nazývá enterobióza nebo oxyurióza.

Výskyt: na celém světě, více v mírném podnebném pásu a ve městech. Postiženy jsou všechny socioekonomické vrstvy obyvatel. Nejčastěji jsou postiženy děti předškolního a školního věku.

Příznaky: Nejčastějším příznakem je svědění kolem konečníku, především v noci. U masivnějších nákaz se může objevit nechutenství, pobolívání břicha a průjem. Může se objevit vulvovaginita (zánět vulvy a pochvy), zánět vejcovodů, apendicitida, vzácně průnik do dalších orgánů jako ledviny či peritoneální dutina. U dětí se může také vyskytovat nervozita, neklid, podrážděnost, nesoustředěnost. Mírné nákazy probíhají bez příznaků.

Inkubační doba: Inkubační doba se většinou pohybuje v rozmezí 1 až 2 měsíců. Nicméně řada nákaz může být asymptomatická.

Původce: hlístice roup dětský *Enterobius (Oxyuris) vermicularis* (Oxyurida, Nematoda).

Zdroj nákazy: Jediným zdrojem nákazy je infikovaný člověk.

Přenos: K přenosu dochází vajíčky roupů alimentární cestou. Člověk se nakazí spolknutím infekčních vajíček, která se následně v jeho střevě vyvíjejí v dospělého jedince. Asi po měsíci začne samička roupa produkovat velké množství vajíček (více než 10 000), která klade v perianální oblasti (v okolí konečníku), zejména v nočních hodinách v klidu a teple. Na vzduchu vajíčka dozrávají za několik hodin. Vajíčka kontaminují zejména prádlo a lůžkoviny. Bývají přítomna v prachu místnosti a mohou být vdechnuta do úst a pak polknuta. Mohou se také zaneść do úst rukou neumytou po použití toalety nebo po dotyku perianální krajiny. K nepřímému přenosu může dojít prostřednictvím kontaminované potravy nebo kontaminovaných předmětů (dětské hračky), také nepřímo prostřednictvím kontaminovaného oblečení nebo lůžkovin.

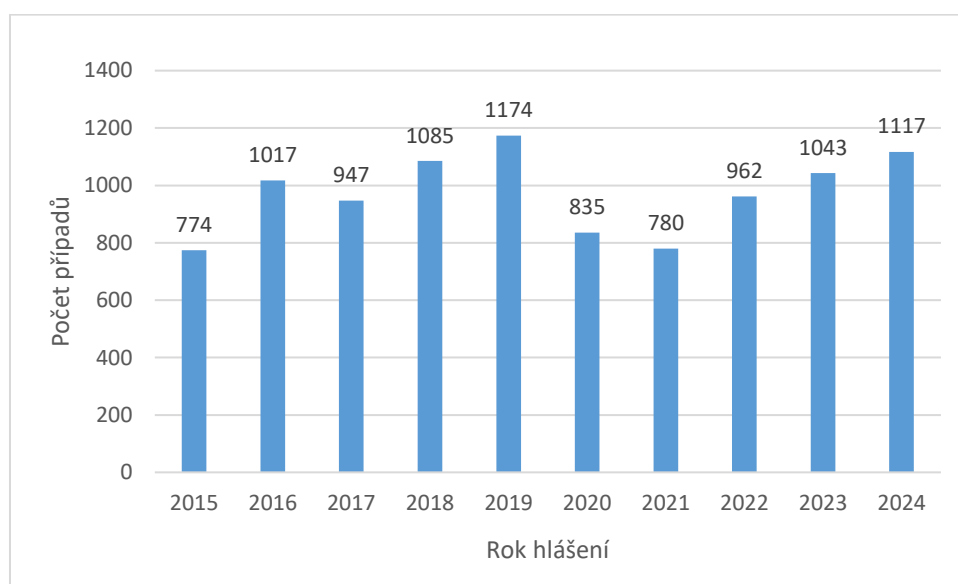
Obrázek 1: Vajíčka roupů. Zdroj: [CDC](#)

Období nakažlivosti, vnímavost, imunita: Vajíčka roupů přežívají ve vnějším prostředí na předmětech 2–3 týdny. Imunita po nákaze nevzniká, proto jsou časté opakované nákazy. Vnímavost k nákaze je všeobecná. Za rizikové skupiny jsou považovány děti mezi 5 až 9 rokem života, osoby, které se starají o nakažené děti a institucionalizované osoby.

Prevence: Jedinou prevencí onemocnění je dodržování základních hygienických pravidel a návyků: tj. mytí rukou před jídlem a po použití toalety a po výměně plen. Zejména u nemocných se doporučuje mytí konečníku ráno a večer mýdlem a tekoucí vodou, denní výměna spodního prádla, častá výměna nočního prádla. Důležitá je zvýšená hygiena v domácnosti: umývání podlah, časté utírání prachu a luxování, časté praní a žehlení lůžkovin. U osob v riziku je důležité udržovat krátké nehty na rukou, preferovat použití sprchy místo koupele ve vaně. Léčbu antiparazitárními léky je potřeba opakovat za 2-4 týdny a léčit se musí i ostatní kontakty v rámci rodiny nebo kolektivu.

Situace v ČR: Nákaza roupy je v ČR nejběžnější nákazou parazitickými červy. V roce 2024 bylo hlášeno 1117 případů enterobiózy, obr. 2.

Obrázek 2: Počty případů enterobiózy hlášené v ČR v letech 2015 – 2024 (ISIN)

Zdroje:

- BENEŠ, Jiří, et al. Infekční lékařství. 1. vydání. Galén, 2009. 651 s. ISBN 978-80- 7262-644-1.
- Votava M et al. Lékařská mikrobiologie speciální. Neptun: Brno 2003: 282–283. ISBN 80–902896–6–5.
- Šimka V, Špačková M. (2024). Analýza výskytu enterobióz v České republice v letech 2018–2022 [Analysis of enterobiasis in the Czech Republic in 2018-2022]. Epidemiol Mikrobiol Imunol. 2024;73(1):3-11. Czech. doi: 10.61568/emi/11-6254/20240123/136237. PMID: 38697835. Dostupné online zde: <https://doi.org/10.61568/emi/11-6254/20240123/136237>
- David L. Heymann, MD, Editor, 2022. Control of Communicable Diseases Manual, 21th Edition. American Public Health Association, United Book Press, Inc., ISBN 978-0-87553-323-0 softcover.
- [Rebecca Chancey, Mary Kamb: Enterobiasis / Pinworm, CDC Yellow Book 2024, Travel-Associated Infections & Diseases](#)
- [Pinworm infection: About pinworm. CDC website, September 9, 2024.](#)
- [Votýpka J., Kolářová I., Horák P. a kol. \(2018\). O Parazitech a lidech. Vydání první, Triton, Praha, ISBN 978-80-7553-350-0](#)